

в пространстве, которые систематизируются в учеников начальной школы, подано примеры заданий, которые формируют эти отношения и определено перечень умений учеников, которые определяют качество сформированных пространственных представлений.

Ключевые слова: пространственные представления, формирование представлений, пространственная ориентация, понятие, развитие воображения, существенные признаки, положение, величина, форма, зрительный образ, познавательные способности.

PANCHENKO V. A. Forming of spatial presentations for junior schoolboys on the lessons of mathematics.

In the article the problem of forming of spatial presentations for the students of initial school on the lessons of mathematics is exposed. The proper semantic line of educational industry of "Mathematician" of the State standard of primary general education is described; it is considered system requirement of methods of development of spatial presentations of schoolboys. Basic structural components are selected, stages of process of forming of spatial presentations for schoolboys.

In theory grounded and the problems of forming of spatial presentations are exposed for the students of initial school on the lessons of mathematics. A relation is described on a plane and in space, which systematize for the students of initial school, the standards of tasks, which form these relations and certainly list of abilities of students, which characterize quality of the formed spatial presentations, are given.

Keywords: spatial presentations, forming of presentations, spatial orientation, concept, development of imagination, substantial signs, position, size, form, visualization, cognitive capabilities.

УДК 378.011.3 – 051 : 34 (043.3)

Рижиков В. С.
Кіровоградський інститут
регіонального управління та економіки

МЕТА, ЗАДАЧІ ТА ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА (ЗНАННЯ, НАВИЧКИ ТА ВМІННЯ) НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ "УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК"

У науковій статті розкривається мета та значення, предмет і змістовна частина (знання, навички, вміння) з навчальної дисципліни "Управлінський облік", її місце в системі фахової підготовки спеціалістів з "Обліку та аудиту". Значення дисципліни – навчити студентів вибирати варіант побудови обліку, виходячи з обсягів виробництва, системи управління, встановленого порядку контролю, методики відображення затрат, виходу продукції та визначення її собівартості на підприємствах.

Ключові слова: управлінський облік, змістовна частина, навчальна дисципліна.

Перехід на національні стандарти бухгалтерського обліку, нові економічні умови розширюють функції та повноваження бухгалтерської служби. Бухгалтерська професія виходить на якісно інший рівень, а бухгалтер-аналітик у своїй діяльності піднімається на новий щабель, перейшовши від облікової реєстрації господарських фактів до управління

виробництвом.

Управлінський (внутрішньогосподарський) облік посідає центральне місце в процесі підготовки спеціалістів з бухгалтерського обліку та аудиту. Його побудова є широко творчою роботою на кожному підприємстві, яка ґрунтується на особливостях технології та організації виробництва, потребах інформаційного забезпечення всіх рівнів управління [1].

Важливою складовою частиною управлінського обліку є калькуляція собівартості продукції, робіт та послуг. Метою управлінського обліку є вивчення загальних принципів побудови облікового процесу стосовно вимог інформаційного та аналітичного забезпечення різних рівнів управління [2].

Значення дисципліни – навчити студентів вибрати варіант побудови обліку, виходячи з обсягів виробництва, системи управління, встановленого порядку контролю, методики відображення затрат, виходу продукції та визначення її собівартості в сільськогосподарських підприємствах [7; 8].

Поточний контроль засвоєння знань здійснюється шляхом виконання практичних завдань, написання контрольних робіт, тестовим опитуванням, проміжний – захист модулів, а заключний – написання курсової роботи та складання іспиту [8].

Організація управлінського (внутрішньогосподарського) обліку залежить від системи управління підприємством і передбачає облік необоротних і оборотних активів, зобов'язань, витрат і доходів у процесі діяльності:

– постачальницько-заготівельної (придбання, зберігання, забезпечення виробництва матеріальними ресурсами);

– виробничої (процеси, що обумовлені технологією виробництва продукції, надання послуг, виконання робіт);

– фінансово-збутової (маркетингові дослідження та операції з вивчення та формування ринку збуту продукції); організаційної (створення організаційної структури підприємства, відокремлення в системі підприємства функціональних відділів служб, цехів, організація інформаційної системи на підприємстві з прямим і зворотним зв'язком) [4].

Предметом управлінського обліку є: контроль за формуванням затрат підприємства за їх цільовим призначенням, їх групування за видами продукції, процесами, стадіями виробництва, центрами відповідальності, сферами діяльності, регіонами реалізації та ін. [8].

Зміст предмета розкривають його численні об'єкти, які можна об'єднати у дві групи:

1) виробничі ресурси, що забезпечують раціональну працю людей у процесі підприємницької діяльності;

2) господарські процеси та їх результати, що складають у сукупності підприємницьку діяльність (виробничу діяльність підприємства).

До складу виробничих ресурсів належать:

- необоротні матеріальні активи, в т.ч. довгострокові біологічні активи, їх стан і використання;
- нематеріальні активи – права користування (землею, ліцензії, товарні знаки та ін.), їх стан і використання;
- довгострокові фінансові інвестиції, їх стан і використання;
- виробничі запаси, поточні біологічні активи, готова продукція, їх стан і використання;
- дебіторська заборгованість та її стан [3].

До другої групи об'єктів управлінського обліку відносять такі види діяльності:

- постачальницько-заготівельну – придбання, зберігання, забезпечення виробництва сировинними ресурсами, допоміжними матеріалами і основними засобами, а також маркетингову діяльність, пов'язану з процесами постачання;
- виробничу – процеси, що обумовлені технологією виробництва продукції рослинництва та тваринництва, допоміжних виробництв;
- фінансово-збутову – маркетингові дослідження й операції з формування ринку збуту продукції
- безпосередньо збутові операції, в тому числі упакування, транспортування й інші роботи; операції, що сприяють зростанню обсягу продажів, починаючи від реклами продукту і закінчуючи встановленням прямих зв'язків зі споживачами; контрольні якості продукції, що випускається;
- організаційну – створення організаційної структури підприємства, вчленовування із системи підприємства функціональних відділів, служб, цехів, ділянок; організація інформаційної системи на підприємстві з прямим і зворотним зв'язком, що відповідає внутрішнім комунікаційним зв'язкам між структурними підрозділами та різними рівнями управління [4].

Методологічною основою управлінського обліку є матеріалістична діалектика. При цьому використовуються також загальнонаукові методи: індукція, дедукція, класифікація, системний підхід. Крім того, широко застосовуються специфічні методи і прийоми, які ґрунтуються на наукових принципах. Реалізація методу управлінського обліку супроводжується застосуванням таких методів, як моделювання, проектний, графічний, аналітичний, спостереження, розрахунковий, сітьових експертних оцінок, нормативно-правового забезпечення тощо.

Перелічені методи інтегруються в єдину систему з методами, що використовують у фінансовому обліку, а саме: рахунки і подвійний запис, інвентаризація і документація, оцінка й калькуляція, балансове узагальнення і звітність. Таким чином, метод управлінського обліку - це

системний оперативний аналіз, що є сукупністю різних методів і способів, за допомогою яких відображуються об'єкти управлінського обліку в інформаційній системі. Зміст та аспекти управлінського обліку, наявність предмета, методів та основних принципів його побудови, свідчать, що навчальна дисципліна "Управлінський облік" є необхідною складовою фахової підготовки студентів зі спеціальності 6.030509 "Облік і аудит", структура якої відповідає галузевим стандартам вищої освіти [6].

Навчальним планом на вивчення дисципліни відведено 180 годин, у тому числі 58 годин лекцій, 58 годин практичних занять, 12 годин індивідуальних занять під керівництвом викладача, 46 годин самостійної підготовки. Контроль знань здійснюється методами усного опитування, перевіркою виконаних тематичних завдань та тестування.

Внаслідок вивчення дисципліни кожен студент повинен знати:

– теоретичні основи, принципи сучасної організації внутрішньо-господарського (управлінського обліку) з урахуванням положень національних стандартів;

– порядок організації внутрішньо-господарського обліку, який повинен забезпечити отримання інформації, потрібної для контролю поточної діяльності підприємства і його структурних підрозділів;

– оптимізацію використання ресурсів, визначення ефективності виробництва;

– тактики управління і планування, прийняття оптимальних управлінських рішень;

– поняття, завдання та мету управлінського обліку;

– роль і місце управлінського обліку в системі менеджменту підприємства;

– предмет і метод управлінського обліку;

– основні критерії класифікації витрат в управлінському обліку;

– вичерпні й невичерпні витрати;

– прямі та непрямі витрати;

– витрати на продукцію та витрати періоду, основні та накладні витрати;

– структуру змінних, постійних, змішаних витрат;

– характеристику методів визначення функцій витрат;

– поняття й види собівартості, завдання калькулювання собівартості;

– поняття міцності та його використання в управлінському обліку.

Володіти навичками:

– опрацювання і використовування облікової інформації в управлінні;

– володіння основами управлінського обліку, формами і методами організації управлінського обліку;

– класифікування витрат підприємства за їх цільовим призначенням, групувати їх за видами продукції, процесами, стадіями виробництва,

центрами відповідальності, сферами діяльності, регіонами реалізації продукції тощо;

– визначення доходів підприємства, їх групування за видами продукції, сферами діяльності, регіонами реалізації тощо;

– складання бюджетів реалізації, виробництва, придбання виробничих запасів, прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, накладних витрат на управління виробництвом, адміністративних витрат, витрат на збут, собівартості реалізованої продукції за бюджетний період, бюджетного звіту про фінансові результати, бюджетного балансу;

– опрацювання практичних методів визначення точки беззбитковості;

Мати вміння:

– аналізу чутливості прибутку до зміни витрат, цін та обсягу реалізації;

– проведення аналізу релевантної облікової інформації для прийняття рішення про спеціальне замовлення;

– використання особливості аналізу облікової інформації при прийнятті довгострокових управлінських рішень;

– складання та взаємоузгодження бюджетів, стадій процесу бюджетування;

– контроль за виконанням бюджетів та аналіз відхилень, управління за відхиленнями;

– організація обліку за центрами відповідальності;

– контроль за діяльністю центрів відповідальності на основі звітності за рівнями управління.

Бути ознайомленим:

– з Указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України, іншими правовими та нормативними документами, що регулюють організацію бухгалтерського обліку та застосування бухгалтерської інформації організаціями та підприємствами;

– з національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;

– з методами контролю та аналізу господарської діяльності підприємства з метою виявлення слабких місць у роботі підприємства і пошуку шляхів подальшого покращення їх роботи.

Висновки. Навчальна дисципліна управлінський облік спрямована на вивчення таких ключових проблем управлінського обліку, як: розкриття мети, змісту та організації управлінського обліку; бюджетування, класифікація та поведінка затрат і результатів, традиційні та сучасні методи калькулювання собівартості продукції; аналіз взаємозв'язку “Затрати – обсяг – прибуток”; облік і контроль за центрами відповідальності та основні напрями розвитку управлінського обліку. Для засвоєння матеріалу передбачаються такі види навчання: лекції, лабораторні заняття, індивідуальна робота під керівництвом викладача, самостійна підготовка,

пов'язана з опрацюванням спеціальної літератури, інструктивних матеріалів, заповнення первинної і зведеної документації, реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, підготовка рефератів, доповідей, виконання курсової роботи.

Використана література:

1. *Атамас П. Й.* Управлінський облік: 2-ге видання : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
2. *Бутинець Ф., Чижевська Л., Герасимчук Н.* Бухгалтерський управлінський облік : навчальний посібник. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 448 с.
3. *Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Канурна З. Ф., Малюга Н. М., Чижевська Л. В.* Бухгалтерський управлінський облік : підручник. – Житомир : Издательство ПП “Рута”, 2005. – 480 с.
4. *Добровський В. М., Гнилицька Л. В., Коршикова Р. С.* Управлінський облік : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / за ред. В. М. Добровського. – К. : КНЕУ, 2003. – 235 с.
5. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV.
6. *Нападовська Л.* Удосконалення курсу “Управлінський облік” у системі вищих навчальних закладів України // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 12. – С. 46-49.
7. Програма і робоча програма навчальної дисципліни “Управлінський облік” (для студентів спеціальності 6.050100 “Облік і аудит” (6.030509 – “Облік і аудит”) 3 курсу денної форми навчання і 4 курсу заочної форми навчання) / укл. : О. Є. Власова. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 45 с.
8. *Рижиков В. С.* Управлінський облік: практична та самостійна робота : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В. С. Рижиков. – Кіровоград : КІРУС, 2013. – 94 с.

РЫЖИКОВ В. С. Содержательная часть, предмет и задачи курса “Управленческий учет”.

В научной статье раскрываются задачи и значение, предмет и содержательная часть (знания, навыки, умения) учебной дисциплины “Управленческий учет”, ее место в системе профессиональной подготовки специалистов с “Учета и аудита”. Значение дисциплины – обучить студентов выбирать варианты построения учета, исходя из объемов производства, системы управления, установленного порядка контроля, владеть знаниями методики отображения затрат, производства продукции и определения ее себестоимости на предприятиях.

Ключевые слова: управленческий учет, содержательная часть, учебная дисциплина.

RYZHUKOV V. Meaningful part, object and tasks of course “Managerial Accounting”.

In a scientific article the objectives and importance, subject and content of the (knowledge, skills, abilities) discipline “Managerial Accounting”, its place in the training of specialists with “Accounting and Auditing”. The problems open In scientific article and importance, subject and profound part (the knowledges, skills, skills) of scholastic discipline “Management account”, its place in system of the training specialist with “Account and audit”. Importance of discipline – train the student to choose the variants of the building of the account, coming from volume of production, managerial system, installed order of the checking, have a knowledges of the methods of the image of the expenseses, production to product and determinations to its prime cost on enterprise.

Keywords: management account, profound part, training discipline.